

Zasady działania oraz ewidencja księgowa zapłaty za pomocą mechanizmu podzielonej płatności

Od 1 lipca 2018 r. zaczęły obowiązywać przepisy określające zasady stosowania mechanizmu podzielonej płatności, tzw. split payment.

1) Na czym polega ten mechanizm?

Jak wynika z nowo dodanego do ustawy o VAT art. 108a zastosowanie mechanizmu split payment polega na tym, że zapłata kwoty odpowiadającej całości albo części kwoty podatku wynikającej z otrzymanej faktury dokonywana będzie na rachunek VAT. Natomiast zapłata całości albo części kwoty odpowiadającej wartości sprzedaży netto wynikającej z otrzymanej faktury dokonywana będzie na rachunek bankowy albo na rachunek w SKOK, dla których będzie prowadzony rachunek VAT, albo będzie rozliczana w inny sposób.

Rachunki VAT nie są otwierane do rachunków oszczędnościowych. Tym samym podatnicy wykorzystujący w prowadzonej działalności rachunki oszczędnościowe nie mogą płacić, ani przyjmować płatności w systemie podzielonej płatności.

Ponadto mechanizm podzielonej płatności ma zastosowanie wyłącznie w odniesieniu do transakcji dokonywanych na rzecz innych podatników. W konsekwencji pozostaje on bez wpływu na zakupy dokonywane przez konsumentów nieprowadzących działalności gospodarczej.

Stosowanie mechanizmu podzielonej płatności jest dobrowolne, a o wyborze stosowania tego mechanizmu decyduje nabywca towaru czy usługi.

Zapłata należności z zastosowaniem mechanizmu podzielonej płatności ma być dokonywana w złotych polskich. Kwota VAT zostanie przekazana na rachunek VAT sprzedawcy w przypadku, gdy nabywca skorzysta z komunikatu przelewu udostępnionego przez bank lub SKOK, przeznaczonego do dokonywania płatności w mechanizmie podzielonej płatności, w którym podatnik wskaże:

1) kwotę odpowiadającą całości albo części kwoty podatku wynikającej z faktury, która ma zostać zapłacona w mechanizmie podzielonej płatności,

2) kwotę odpowiadającą całości albo części wartości sprzedaży brutto,

3) numer faktury, w związku z którą dokonywana jest płatność,

4) numer, za pomocą którego dostawca towaru lub usługodawca jest zidentyfikowany na potrzeby podatku.

W celu zachęcenia podatników do stosowania mechanizmu podzielonej płatności, ustawodawca wprowadził szereg uprawnień dla podatników, którzy zdecydują się na ten sposób rozliczenia VAT. W stosunku do takich podmiotów nie mają zastosowania przepisy o solidarnej odpowiedzialności zawarte w art. 105a ust. 1 ustawy o VAT, a także regulacje dotyczące stosowania dodatkowego zobowiązania podatkowego, czyli sankcji, określonych w art. 112b ust. 1 pkt 1 i ust. 2 pkt 1 oraz art. 112c ustawy o VAT, do wysokości kwoty podatku odpowiadającej kwocie podatku wynikającej z otrzymanej faktury zapłaconej z zastosowaniem mechanizmu podzielonej płatności.

Oprócz tego, w przypadku faktur opłaconych przy zastosowaniu tego mechanizmu nie są stosowane podwyższone odsetki od zaległości podatkowych. Wynika to z art. 108c ust. 2 ustawy o VAT.

Następną zachętą dla podatników do skorzystania z mechanizmu podzielonej płatności, w przypadku zapłaty zobowiązania podatkowego w całości z rachunku VAT w terminie wcześniejszym niż termin zapłaty tego podatku, jest możliwość zmniejszenia kwoty zobowiązania podatkowego w VAT o kwotę obliczoną na podstawie wzoru zaproponowanego w nowym art. 108d ust. 1 ustawy o VAT:

$$S = Z \times r \times \frac{n}{360}$$

– w którym poszczególne symbole oznaczają:

S – kwotę, o którą obniża się kwotę zobowiązania podatkowego z tytułu podatku,

Z – kwotę zobowiązania podatkowego z tytułu podatku wynikającą z deklaracji podatkowej przed obniżeniem tego zobowiązania,

r – stopę referencyjną Narodowego Banku Polskiego obowiązującą na

dwa dni robocze przed dniem zapłaty podatku,

n – liczbę dni od dnia, w którym obciążono rachunek bankowy albo rachunek w SKOK, dla których jest prowadzony rachunek VAT, z wyłączeniem tego dnia, do dnia, w którym upływa termin zapłaty podatku, włącznie z tym dniem.

Od 1 lipca 2018 r. zaczęły także obowiązywać zmiany wprowadzone w art. 87 ustawy o VAT. W sytuacji, gdy podatnik wystąpi z wnioskiem złożonym wraz z deklaracją VAT o zwrot różnicy podatku na rachunek VAT, wówczas taki zwrot będzie dokonany w terminie 25 dni, licząc od dnia złożenia rozliczenia. Ważne jest, że chodzi o zwrot całej kwoty nadwyżki VAT, niezależnie od tego, czy faktury z których wynika wykazany podatek zostały zapłacone z zastosowaniem mechanizmu podzielonej płatności.

2) Czy informacje dotyczące mechanizmu podzielonej płatności należy ujawniać w sprawozdaniu finansowym jednostki?

TAK. W nowym pkt 1 ppkt 18 dodatkowych informacji i objaśnień sporządzanych według załącznika nr 1 do ustawy o rachunkowości (Dz. U. z 2018 r. poz. 395 ze zm.) jednostki będą zobligowane do prezentowania danych dotyczących środków pieniężnych zgromadzonych na rachunku VAT. Obowiązek ten został wprowadzony mocą ustawy o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 62).

3) W jaki sposób należy w księgach rachunkowych dokonywać zapisów związanych z operacjami, do których stosowany jest mechanizm podzielonej płatności? Czy w związku z tym wyodrębnienie nowych kont księgowych dotyczących rachunku bankowego?

Zastosowanie mechanizmu podzielonej płatności nie ma wpływu na sposób ewidencji w księgach rachunkowych operacji związanych z wystawianiem i otrzymywaniem faktur (tj. dotyczących sprzedaży i zakupu towarów/usług). Modyfikacje są jednak niezbędne w sposobie księgowania operacji dotyczących uznania i obciążania rachunku VAT.

Z racji tego, że dane o środkach pieniężnych zgromadzonych na rachunku VAT trzeba będzie ujawniać w sprawozdaniu finansowym, w praktyce w księgach rachunkowych niezbędne jest utworzenie dodatkowego konta analitycznego do konta rachunku bankowego. Przykładowo, w analityce do konta 13-0 „Rachunek bieżący” można wydzielić konta:

Przykład

Podatnik VAT w deklaracji VAT za lipiec 2018 r. wykazał zobowiązanie podatkowe w kwocie 15.000 zł. Podatnik postanowił kwotę tę uregulować na 15 dni przed terminem zapłaty VAT za ten okres. Zakładamy, że stopa referencyjna NBP obowiązująca na dwa dni robocze przed dniem zapłaty podatku wyniesie 1,50%. Wówczas kwota, o którą podatnik będzie mógł obniżyć kwotę zobowiązania podatkowego z tytułu VAT, wyniesie:

$$S = 15.000 \text{ zł} \times 1,50\% \times \frac{15}{360} = 9,38 \text{ zł (w zaokrągleniu 9 zł)}.$$

a) 13-0-1 „Rachunek rozliczeniowy”,
b) 13-0-2 „Rachunek VAT”.

Wyodrębnienie takich kont jest związane z faktem, że realizując kwota zapłaty z faktury jest dzielona na dwie części – tj. na kwotę netto oraz kwotę VAT. Konto księgowe dotyczące rachunku VAT służy dodatkowo do ewidencji regulowania zobowiązań wobec urzędu skarbowego.

W jednostce będącej nabywcą towarów/usług ujęcie księgowe operacji związanych ze stosowaniem mechanizmu podzielonej płatności może być następujące:

1. Faktura za zakup towarów/usług (księgowana według zasad ogólnych):

a) wartość netto faktury
– Wn konto 30 „Rozliczenie zakupu”,

b) VAT naliczony podlegający odliczeniu
– Wn konto 22-2 „VAT naliczony i jego rozliczenie”,

c) wartość brutto zobowiązania
– Ma konto 21 „Rozrachunki z dostawcami”.

2. WB – zapłata zobowiązania wynikającego z faktury (zgodnie z komunikatem przelewu):

a) kwota brutto zobowiązania
– Wn konto 21 „Rozrachunki z dostawcami”,

b) wartość netto z faktury
– Ma konto 13-0-1 „Rachunek rozliczeniowy”,

c) wartość podatku VAT
– Ma konto 13-0-2 „Rachunek VAT”.

U sprzedawcy towarów/usług operacje dotyczące mechanizmu podzielonej płatności mogą przebiegać zapisami:

1. Faktura sprzedaży towarów/usług (księgowana według zasad ogólnych):

a) przychód ze sprzedaży
– Ma konto np. 73-0 „Sprzedaż towarów”, 70-0 „Sprzedaż produktów”,
b) VAT należny
– Ma konto 22-1 „Rozrachunki z tytułu VAT należnego”,

c) wartość brutto należności
– Wn konto 20 „Rozrachunki z odbiorcami”.

2. WB – otrzymanie zapłaty za fakturę:

a) kwota brutto należności
– Ma konto 20 „Rozrachunki z odbiorcami”,
b) wartość netto z faktury

– Wn konto 13-0-1 „Rachunek rozliczeniowy”,

c) wartość podatku VAT
– Wn konto 13-0-2 „Rachunek VAT”.

Jeśli za dany okres wystąpi w jednostce nadwyżka VAT należnego nad naliczonym, to zapłatę zobowiązania z tytułu VAT do urzędu skarbowego można księgować zapisem:

– Wn konto 22-3 „Rozrachunki z urzędem skarbowym z tytułu VAT”,

– Ma konto 13-0-2 „Rachunek VAT”.

4) Na jakie konto powinny być odnoszone odsetki od środków zgromadzonych na rachunku VAT, a na jakie konto konto z tytułu wcześniejszej zapłaty zobowiązania z tytułu VAT?

Na mocy nowego art. 62a ust. 8 ustawy – Prawo bankowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 1876 ze zm.) środki pieniężne zgromadzone na rachunku VAT mogą być, zgodnie z ustaleniami stron, oprocentowane. W przypadku naliczenia odsetek od środków zgromadzonych na rachunku VAT bank bez odrębnej dyspozycji posiadacza rachunku VAT uznaje kwotę tych odsetek rachunek rozliczeniowy, dla którego jest prowadzony rachunek VAT. W przypadku gdy rachunek VAT jest prowadzony dla kilku rachunków rozliczeniowych, bank uznaje rachunek rozliczeniowy wskazany przez posiadacza tych rachunków (art. 62b ust. 4 Prawa bankowego).

W księgach rachunkowych kwotę odsetek od środków zgromadzonych na rachunku VAT odnosi się do przychodów finansowych zapisem:

– Wn konto 13-0-1 „Rachunek rozliczeniowy”,

– Ma konto 75-0 „Przychody finansowe”.

Kwotę, o którą obniża się wielkość zobowiązania podatkowego z tytułu VAT za wcześniejszą zapłatę podatku do urzędu skarbowego, odnosi się natomiast do pozostałych przychodów operacyjnych. Można ją ewidencjonować zapisem:

– Wn konto 22-3 „Rozrachunki z urzędem skarbowym z tytułu VAT”,

– Ma konto 76-0 „Pozostałe przychody operacyjne”.

Aleksandra Węgielska
Monika Kuźbińska

Na rachunek VAT mogą być wpłacane wyłącznie środki pieniężne pochodzące z tytułu:

- 1) zapłaty kwoty odpowiadającej kwocie podatku VAT, przy użyciu komunikatu przelewu,
- 2) wpłaty kwoty podatku VAT przez podatnika, o którym mowa w art. 103 ust. 5a ustawy o VAT, na rzecz płatnika, przy użyciu komunikatu przelewu,
- 3) przekazania środków z innego rachunku VAT posiadacza rachunku VAT prowadzonego w tym samym banku,
- 4) zwrotu:

- a) kwoty odpowiadającej kwocie VAT w przypadkach, o których mowa w art. 29a ust. 10 pkt 1–3 i ust. 14 ustawy o VAT, wynikającego z wystawionej przez podatnika faktury korygującej,
- b) różnicy podatku, o którym mowa w art. 87 ust. 6a ustawy o VAT, przez urząd skarbowy – przy użyciu komunikatu przelewu.